

تاریخ و تاریخ نگاری

تاکنون مطالب مختلفی درباره تاریخ و گذشته خوانده یا شنیده‌اید. حتماً این سؤال‌ها به ذهن شما راه یافته که تاریخ چیست؟ مورخان چگونه و با استفاده از چه منابعی تاریخ را می‌نویسند؟ اصلاً چرا باید تاریخ خواند؟ در این درس شما با کاوش درباره چستی علم تاریخ، شیوه‌های تاریخ نگاری و کارکردهای آن، پاسخ این پرسش‌ها را جست‌وجو کرده، خواهید توانست درباره یک موضوع تاریخی، طرح ساده پژوهشی بنویسید.

نمایش تصویر - معانی مختلف تاریخ را ذکر کنید؟

است که به وسیله آن، رویدادهای گذشته براساس شواهد و مدارک، مطالعه و تحلیل می‌شوند؛ مثلاً تاریخ روابط اقتصادی ایران و هند در دوران اشکانیان. گاهی نیز منظور از تاریخ، تعیین روز و ماه و سال است؛ یعنی همان تقویم سالانه که همه با آن آشنا هستند. 1

تاریخ چیست؟

واژه «تاریخ» دارای معانی مختلفی است. (گاهی منظور از آن، مجموعه حوادث و رویدادهایی است که فرد یا جامعه از سر گذرانده است؛ مانند «تاریخ ایران» که منظور از آن، مجموعه حوادثی است که در زمان گذشته بر سر مردم ایران آمده است. گاهی واژه تاریخ در نوشته‌ها و زبان علمی به کار می‌رود و منظور از آن علم و روش علمی

3. رویدادها و تحولات تاریخی در نتیجه چه عواملی به وجود آمده اند؟

فعالیت 1

4. تاریخ چیست؟

5. هدف علم تاریخ چیست؟

مشخص کنید واژه تاریخ در جمله‌های زیر چه معنایی دارد؛
الف - تاریخ را باید به شیوه علمی و روشمند نوشت.
ب - هنوز تاریخ برگزاری انتخابات شورای دانش آموزی مدرسه، تعیین نشده است.
پ - تاریخ باستان پر از جنگ و کشورگشایی است.

را نام ببرید

2.

ویژگی‌های رویدادهای تاریخی (الف) - دور از دسترس اند 4 (تاریخ، علمی است که به مطالعه جنبه‌های مختلف زندگی انسان‌ها و جامعه‌ها در گذشته می‌پردازد و علل و نتایج افکار و اعمال پیشینیان را بررسی و تحلیل می‌کند) 4 بنابراین، (هدف علم تاریخ، آگاهی از زندگی اجتماعی در گذشته است که شامل تمامی جنبه‌های فکری، مذهبی، سیاسی، نظامی، اقتصادی، علمی، حقوقی و هنری می‌شود.) 5

و قابل مشاهده نیستند و نمی‌توان آنها را به‌طور مستقیم درک کرد، بلکه آنها را باید با استفاده از شواهد و مدارک شناخت؛ ب - تکرارناپذیرند و قابل تجربه نیستند؛ پ - مجزا و مستقل نیستند و با یکدیگر رابطه علت و معلولی دارند.) 2 انسان در تاریخ، نقش محوری و اساسی دارد و (ویدادها و تحولات تاریخی در نتیجه رفتار متقابل انسان‌ها با یکدیگر و با طبیعت، پدید آمده‌اند) نهادها، جوامع، کشورها و در یک کلام تمدن نیز پیامد رفتار فردی و جمعی انسان‌هاست.

1. اختراع خط در حدود سال پیش بوده است
2. توجه انسان به ثبت و نگارش رویدادهای عصر خویش از چه زمانی آغاز شد؟
3. قدیمی ترین متن تاریخی که تاکنون کشف شده چیست
4. سنگ نوشته های باقی مانده از دوره هخامنشیان و ساسانیان نشان از چیست؟

سنگ پالمو، تکه‌ای بزرگ از یک ستون سنگی یادبود به نام «سالنامه شاهی» مربوط به پادشاهی کهن مصر است. موزه شهر پالمو - ایتالیا

- 1 پیشینه تاریخی نگاری علم تاریخ پیشینه بسیار کهنی دارد. (پس از اختراع خط در حدود ۵ هزار سال پیش، به تدریج توجه انسان به ثبت و نگارش رویدادهای عصر خویش جلب شد.)
- 2 (3) قدیمی ترین متن تاریخی که تاکنون کشف شده، سنگ نوشته‌ای به خط کهن مصری است که بیش از ۴ هزار سال قدمت دارد. در این سنگ نوشته نام تعدادی از فرعون و برخی حوادث دوران آنان ذکر شده است. (3)
- 4 (4) از روزگار باستانی ایران، به ویژه دوره هخامنشیان و ساسانیان، نیز سنگ نوشته‌هایی باقی مانده است که نشان از توجه ایرانیان به ثبت و ضبط وقایع تاریخی دارد. (4)
- 5 (5) علاوه بر آن، تدوین «خدای نامه‌ها» (خدای نامه‌ها) در زمان ساسانیان دلالت بر علاقه ایرانیان به ثبت و نگارش اخبار و رویدادهای مهم دارد. (5)

5. تدوین خدای نامه ها در در زمان ساسانیان دلالت بر چه موضوعی دارد؟

بررسی شواهد و مدارک

سنگ نوشته بیستون که به دستور داریوش یکم، پادشاه هخامنشی بر سینه کوهی واقع در شهر بیستون از توابع شهرستان هرسین در استان کرمانشاه کنونی کنده شده است، یکی از بزرگترین سنگ نوشته‌های جهان به شمار می‌رود. داریوش در این سنگ نوشته به برخی اقدامات خود از جمله سرکوب گوماته مغ و دیگر شورشیان اشاره کرده است. در بندهای ۱۲ و ۱۳ از ستون اول سنگ نوشته بیستون آمده است: «داریوش شاه گوید: این شاهی که گوماته مغ از کمبوجیه [پسر کورش بزرگ] ستانده دیرگاهان در [خاندان] ما بود. پس از آن گوماته مغ (آن را) از کمبوجیه ستاند. هم پارس، هم ماد، هم سایر کشورها را او تصرف کرد و از آن خود نمود. او شاه شد ... آن گاه من با چند مرد، آن گوماته مغ و آنهایی را که برترین مردان دستیار [او] بودند، کشتم ... شاهی را از او ستاندم. به خواست آهوزه مردا من شاه شدم».

1. تاریخ نگاری در مفهوم کامل آن از قرن پنجم پیش از میلاد در و با ظهور مورخ بزرگی مانند آغاز شد

2. پدر تاریخ لقب چه کسی می باشد؟ هرودوت

3. موضوع کتاب تاریخ هرودوت بیشتر در مورد چیست؟

فعالیت ۲

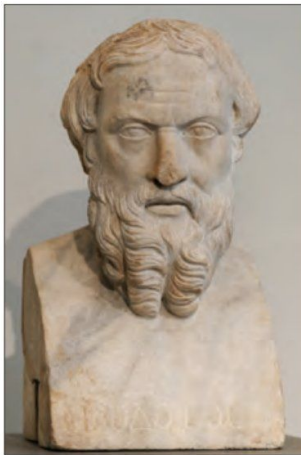
4. کهن ترین و کاملترین کتاب تاریخی به جا مانده از عصر باستان چیست؟ تاریخ هرودوت

یک توضیح

تاریخ افسانه‌ای

اقوام و جوامع باستانی، حتی پیش از اختراع خط نیز به سرگذشت پیشینیان خود توجه و علاقه نشان می دادند. از این رو، سرگذشت قوم خود را معمولاً از ابتدای آفرینش به صورت شفاهی و سینه به سینه نقل می کردند. این سرگذشت نامه ها آمیخته با افسانه و داستان های حماسی بود و بعدها که تاریخ نگاری آغاز شد، بخش هایی از آنها به کتاب های تاریخی نیز راه یافت.

5. چه عاملی تاثیر مهمی بر شکوفایی و گسترش علم تاریخ در یونان باستان داشته است؟

○ سردیس هرودت

1) تاریخ نگاری در مفهوم کامل آن، از قرن پنجم پیش از میلاد در یونان باستان و با ظهور هرودت، که «پدر تاریخ» لقب گرفت، آغاز شد. کتاب تاریخ او که بیشتر مطالب آن شرح جنگ های یونان و ایران است، کهن ترین و کامل ترین کتاب تاریخی به جا مانده از عصر باستان است. هرودت در گزارش رویدادهای مربوط به ایران، خواسته یا ناخواسته، دچار لغزش ها و گاه غرض ورزی هایی شده است. پس از هرودت، دیگر نویسندگان یونانی و سپس رومی، راهی را که او آغاز کننده آن بود، ادامه دادند و فن تاریخ نویسی را تکامل بخشیدند. از این مورخان، آثار برجسته تاریخی به جا مانده است.

5) برخی پژوهشگران معتقدند که رواج و رونق ادبیات و فلسفه، تأثیر مهمی بر شکوفایی و گسترش علم تاریخ در یونان باستان داشته است.

6) در دوران اسلامی، تاریخ نگاری در میان مسلمانان رواج و گسترش چشمگیر یافت و کتاب های تاریخی ارزشمندی توسط مورخان مسلمان نوشته شد. شمار زیادی از این مورخان، مانند طبری و بیهقی، ایرانی بودند.

6. در دوران اسلامی تاریخ نگاری در میان مسلمانان چه وضعیتی پیدا کرد؟

۱- Herodotus

1. روش بیشتر مورخان اسلامی در نگارش تاریخ چگونه بود؟
2. به دنبال وقوع رنسانس در اروپا چه تحولاتی در شیوه نگاری رخ داد؟
3. شیوه تاریخ نگاری نوین بر چه اساسی بود؟

و امور سیاسی و نظامی محدود نمی‌شود، بلکه همه ابعاد فرهنگی، اجتماعی، اقتصادی و هنری جوامع گذشته را دربرمی‌گیرد. به همین دلیل در پژوهش‌های نوین تاریخی، تمام جنبه‌های زندگی مردم و جوامع گذشته بررسی می‌شود. ۲- علم تاریخ فقط رویدادهای گذشته را ثبت و نقل نمی‌کند، بلکه زمینه‌ها، علت‌ها، نتایج و آثار گوناگون حوادث تاریخی را نیز بررسی و تجزیه و تحلیل می‌کند؛ برای مثال امروزه پژوهشگران تاریخ، برای بررسی واقعه مهمی مانند سقوط ساسانیان، فقط به توصیف ماجرای جنگ‌هایی که میان سپاه ساسانی و اعراب مسلمان رخ داد، اکتفا نمی‌کنند، بلکه در ابعادی وسیع‌تر، زمینه‌ها و علت‌های سیاسی، نظامی، اقتصادی و اجتماعی این واقعه را به همراه پیامدهای گوناگون آن، بررسی و تحلیل می‌کنند. ۳- در تاریخ‌نگاری نوین از یافته‌های علوم و فنون مختلف مانند باستان‌شناسی، جامعه‌شناسی، فلسفه، جغرافیا، اقتصاد، زبان‌شناسی و گاه‌شماری استفاده می‌شود. 5

1) بیشتر مورخان دوران اسلامی به تنظیم، ثبت و نگارش وقایع می‌پرداختند و توجه چندانی به بررسی علل، آثار و نتایج رویدادهای تاریخی نداشتند. این مورخان بیشتر به بیان حوادث سیاسی و نظامی و شرح حال فرمانروایان می‌پرداختند و به مسائل اجتماعی، اقتصادی و فرهنگی اهمیت چندانی نمی‌دادند. 1

2) به دنبال پیشرفت‌های فکری و علمی که در دوره رنسانس (حدود قرن‌های ۱۳ تا ۱۷م.) در اروپا به وقوع پیوست، به تدریج علم تاریخ نیز متحول شد و شیوه نوینی در تاریخ‌نگاری پدید آمد. 2

3) اساس این شیوه بر سنجش دقیق منابع، استناد به اسناد و مدارک معتبر و دوری از داستان‌پردازی بود. 3

5. ویژگی‌های تاریخ‌نگاری نوین عبارت‌اند از: 5

5 (۱- علم تاریخ صرفاً به شرح زندگانی و اقدامات فرمانروایان

2. در انتخاب موضوع پژوهش چه مواردی باید در نظر گرفته شود؟

3. چرا یک پژوهش علمی نیازمند به طرح پرسش است؟

4. در پژوهش‌های تاریخی اغلب در چه زمینه‌هایی پرسش می‌شود؟
1. مراحل پژوهش در تاریخ را نام ببرید

2- تدوین پرسش‌های تحقیق: هر پژوهش علمی نیازمند

یک یا چند پرسش است. پرسش‌ها علاوه بر آنکه هدف

پژوهش را مشخص می‌کنند، مانع از بیراهه رفتن پژوهشگر

از مسیر درست پژوهش می‌شوند. در پژوهش‌های تاریخی،

اغلب از زمینه‌ها، علت‌ها، آثار و نتایج رویدادها و یا نقش

افراد و گروه‌های درگیر در آن رویدادها پرسش می‌شود. 4

مراحل شش‌گانه پژوهش در تاریخ عبارت‌اند از:

1- انتخاب موضوع: در انتخاب موضوع پژوهش لازم است

به برخی معیارها توجه شود؛ مثلاً موضوع تحقیق باید تازه

و غیرتکراری باشد. هر پژوهش باید مسئله‌تازه‌ای را بررسی

کند و نظر جدیدی ارائه دهد. موضوع تحقیق همچنین باید

دارای اثر و فایده باشد. علاوه بر اینها، محقق باید موضوعی

را برگزیند که دارای منابع و اطلاعات کافی باشد. 2

5. در مرحله شناسایی منابع یک پژوهشگر چه چیزهایی را باید بررسی کند

فعالیت ۳

الف - به چند گروه تقسیم شوید و با راهنمایی دبیر خود، هر گروه یک موضوع تحقیق درباره تاریخ ایران باستان با ویژگی‌هایی که برشمرده شد، ارائه دهید.

ب - فرض کنید می‌خواهید درباره اهمیت و نقش جاده ابریشم در دوره ساسانیان تحقیق کنید. با همفکری، پرسش‌های این تحقیق را کامل کنید:

۱- جاده ابریشم از چه کشورها و سرزمین‌هایی می‌گذشت؟

۲-

۳-

۴-

۵- جاده ابریشم چه اهمیت و نقشی در روابط فرهنگی ایران با دیگر کشورها داشت؟

5)

در نقل رویدادها دقت و صداقت داشته‌اند. همچنین اگر محقق از اسناد استفاده کند، باید از اصالت سند و جعلی نبودن آن مطمئن شود. 5

4- گردآوری و تنظیم اطلاعات: در این مرحله، پژوهشگر اطلاعات مربوط به موضوع تحقیق را از منابع و اسناد تاریخی استخراج و سپس تنظیم و دسته‌بندی می‌کند.

3- شناسایی منابع: در این مرحله، پژوهشگر پس از شناسایی منابع و اسناد تحقیق، میزان اعتبار، دقت و صحت آنها را ارزیابی می‌کند؛ مثلاً بررسی می‌کند که

نویسندگان منابع چه کسانی بوده‌اند؛ چه گرایش دینی، اجتماعی یا سیاسی داشته‌اند؛ آیا خود شاهد وقایع بوده‌اند یا از زبان دیگران حوادث را نقل کرده‌اند؛ تا چه اندازه

فعالیت ۴

با مراجعه به کتابخانه مدرسه، محله یا کتابخانه شخصی خود، یکی از منابع دست اول یا دست دوم تاریخ را انتخاب کرده، موضوعی از آن کتاب را تعیین نمایید و مطابق نمونه فیش صفحه بعد، فیش برداری کنید.

1. چه شباهتی میان یک مورخ و کارآگاه پلیس وجود دارد؟
2. چه تفاوت هایی میان روش کارآگاهان پلیس و مورخان وجود دارد؟

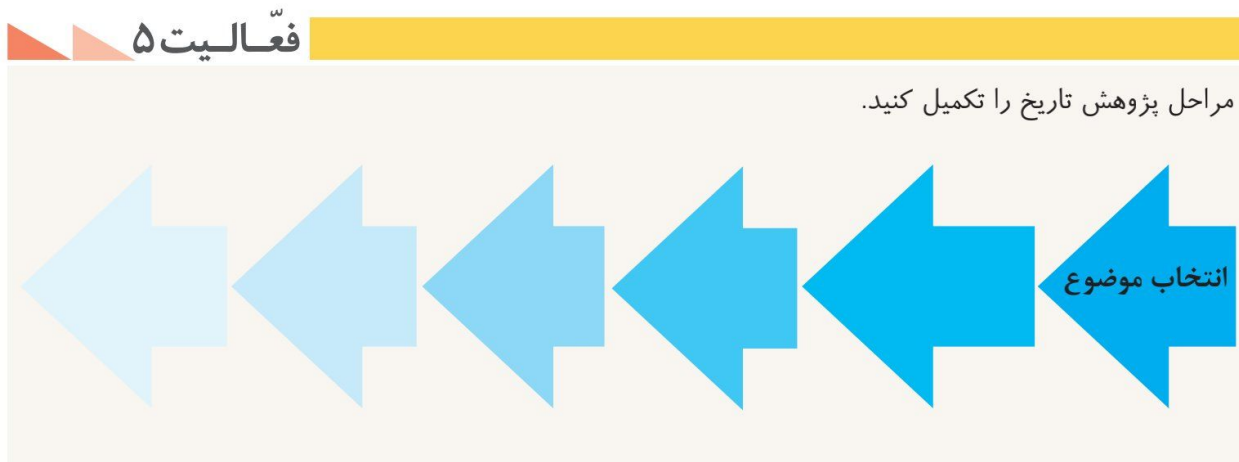
<p>موضوع اصلی: موضوع فرعی:</p> <p>کتاب: مؤلف: مترجم:</p> <p>جلد: صفحه: نوبت چاپ:</p> <p>تاریخ نشر: محل نشر:</p>	<p>موضوع اصلی: دین و اعتقادات در دوره هخامنشیان موضوع فرعی: رسم قربانی کردن برای خدایان</p> <p>کتاب: تاریخ مؤلف: هرودت مترجم: هادی هدایتی</p> <p>جلد: اول تاریخ نشر: ۱۳۳۶ صفحه: ۲۱۶ محل نشر: تهران نوبت چاپ: _____</p>
<p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p>	<p>و اما مراسم مذهبی که پارس ها [منظور ایرانیان] در موقع اهدای قربانی به خدایان رعایت می کنند از این قرار است: پارس ها در موقع اهدای قربانی، نه قربانگاه بنا می کنند و نه آتش روشن می کنند. اندودن به روغن مقدس و نواختن نی و بستن نوار به قربانی و افشاندن جو مقدس، نزد آنها مرسوم نیست. وقتی یک نفر اهل پارس به یکی از خدایان قربانی اهدا می کند، حیوان را به محلی پاک هدایت می کند و سپس تاجی از گل و به خصوص گل خرزهره بر کلاه خود قرار می دهد و آن گاه نام خدا را بر زبان جاری می کند. کسی که قربانی به خداوند اهدا می کند نمی تواند فقط برای شخص خود دعای خیر کند و باید برای سعادت و خوشبختی پادشاه و تمام مردم پارس دعا کند و خود او نیز در جمع پارس ها به حساب می آید.</p>

است، می تواند اثر انگشت یا هر شیء به جا مانده در صحنه وقوع جرم باشد. اما شواهدی که مورخ به دنبال آنها است، منابع، اسناد و مدارکی است که اطلاعاتی را درباره زندگی مردم در روزگاران گذشته در اختیار قرار می دهند.

۱) **۶- گزارش یافته های پژوهش:** در این مرحله، پژوهشگر نتایج و یافته های تحقیق را استخراج و در قالب گزارش علمی (کتاب، مقاله، سخنرانی، گزارش و...) ارائه می کند.

۵- تحلیل و تفسیر اطلاعات: تحلیل و تفسیر رویدادهای تاریخی کار ساده ای نیست و مورخان برای انجام این کار، نیازمند روش ها و مهارت های خاصی هستند. در واقع کار مورخان شباهت بسیاری به کار کارآگاهان پلیس دارد.

۱) کارآگاهان و مورخان، هر دو، به دنبال شواهد و مدارکی هستند که به گونه ای گذشته را بازسازی و تفسیر کنند. ۲) اولی به دنبال بازسازی صحنه جرم و دومی در پی بازسازی وقایع گذشته است. شواهدی که کارآگاه به دنبال آن

2. منابع دست اول به چه نوع منابعی گفته می شود و شامل چه مواردی می باشد

خود ناظر رویدادها بوده اند یا شرح ماجرا را از شاهدان واقعه شنیده اند.

علاوه بر منابع مکتوب، تمامی آثار باستانی و تاریخی، شامل بناها، ابزارها، اشیاء، سنگ نگاره ها و سنگ نوشته ها، سکه ها و هر وسیله ای که از گذشته به جای مانده است، منبع دست اول محسوب می شوند. 2

1 : منابع پژوهش علمی در تاریخ را نام ببرید
1) منابع پژوهش تاریخی، از نظر درجه اهمیت و اعتبار، به دو دسته الف - منابع دست اول یا اصلی؛ ب - دست دوم یا فرعی تقسیم می شوند. 1

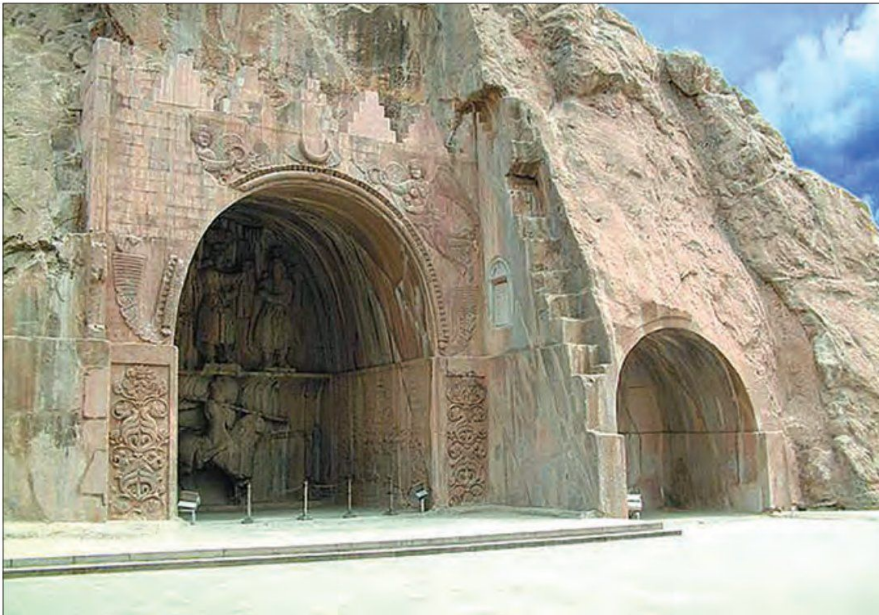
2) منابع دست اول یا اصلی: به همه آثاری گفته می شود که در زمان وقوع حادثه یا نزدیک ترین زمان به وقوع آن، نوشته شده اند. به عبارت دیگر، نویسندگان این نوع منابع،

منشور کورش - موزه بریتانیا در لندن

سکه اشکانی

طاق بستان - کرمانشاه

فعالیت ۶

تصاویر بالا را به دقت نگاه کنید و بگویید چرا هر یک از آنها، منبع دست اول برای دوره خود هستند.

1. منابع دست دوم به چه منابعی گفته می شود

1) منابع دست دوم یا فرعی: به همه تحقیقات و آثاری گفته می شود که بر پایه منابع دست اول پدید آمده اند. (1)

فعالیت ۷

2) با مراجعه به کتابخانه مدرسه یا کتابخانه شخصی، چند نمونه از منابع دست اول و دست دوم تاریخ ایران را فهرست کنید.

ب. بهره گیری از گذشته برای حال و آینده ج. تقویت حس میهن دوستی و هویت ملی (2)

2. فواید و کارکردهای مطالعه تاریخ را نام ببرید. علت ها، آثار و نتایج رویدادها، قوه درک و مهارت اندیشه ورزی را افزایش می دهد. (2)

از آنجا که تاریخ با گذشته سر و کار دارد، شاید برای بسیاری از شما، این سؤال ها پیش آمده باشد که مطالعه و کاوش تاریخ، مخصوصاً گذشته های بسیار دور، مثلاً هزاران سال پیش، چه فایده ای دارد؟ با خواندن تاریخ به چه دانش، مهارت و نگرشی دست خواهیم یافت که برای زندگی امروزمان مفید است؟

در اینجا برخی از فایده ها و کارکردهای علم تاریخ بیان می شود.

الف - منبع شناخت و تفکر: مطالعه سرگذشت انسان ها و جوامع گذشته، منبع و گنجینه ارزشمندی برای پرورش قوه شناخت و تفکر است.

جست و جوی شواهد و مدارک تاریخی و تحلیل و تفسیر

«فَأَقْصِبْ قَصَصَ الْقَوْمِ لَعَلَّهُمْ يَتَفَكَّرُونَ» (اعراف: ۱۷۶). «قصه گذشتگان با ایشان بگوی! باشد که تفکر کنند».

یک توضیح

پیشوایان دینی بر نقش و اهمیت تاریخ به عنوان منبع شناخت و تفکر تأکید کرده اند.

سفارش امام علی علیه السلام به امام حسن علیه السلام درباره اهمیت مطالعه تاریخ:

«فرزندم، هر چند من به اندازه همه آنان که پیش از من بوده اند نزیسته ام، اما در کارهاشان نگرسته ام و در سرگذشت هاشان اندیشیده، و در آنچه از آنان مانده، رفته و دیده ام تا چون یکی از ایشان گردیده ام، بلکه با آگاهی که از کارهاشان به دست آورده ام گویی چنان است که با نخستین تا پسینشان به سر برده ام. پس از آنچه دیدم، روشن را از تاریک و سودمند را از زیانبار باز شناختم و برای تو از هر چیز زبده آن را جدا ساختم و نیکویی آن را برایت جست و جو کردم، و آن را که شناخته نبود از دسترس تو به دور انداختم». (نهج البلاغه، نامه ۳۱)

1. شناخت گذشته چگونه به درک زمان حال و آینده کمک می کند مثال بزنید
2. آگاهی افراد جامعه از گذشته مشترکشان چگونه موجب خود آگاهی و یگانگی بیشتر آنان می شود؟

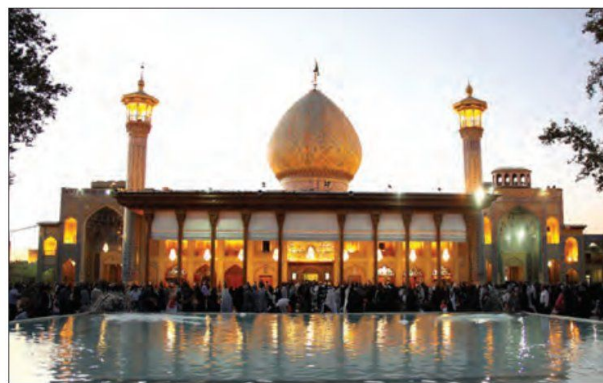
بشر را نیز تا به امروز تحت تأثیر قرار می دهد و بر آیندگان نیز تأثیرگذار خواهد بود.

مطالعه تاریخ به ما کمک می کند تا بفهمیم که فرهنگ ها و جوامع بشری چگونه و تحت تأثیر چه عوامل و شرایطی به وجود آمده، پیشرفت کرده و به وضعیت امروزی رسیده اند. بدین گونه، علم تاریخ می تواند ما را در ارزیابی و شناخت درست اوضاع و شرایط کنونی جامعه خویش و سایر جوامع و نیز ترسیم افق آینده کمک کند.

پ - تقویت حس میهن دوستی و هویت ملی: مردمانی که برای نسل های متوالی، سرگذشت مشترکی داشته و سالیان طولانی در شادی ها و تلخ کامی ها و موفقیت ها و شکست های هم شریک بوده اند، به طور طبیعی به سرزمین و گذشته خود، علاقه و دلبستگی دارند. از این رو، آگاهی افراد جامعه از گذشته مشترکشان، باعث خودآگاهی و یگانگی بیشتر آنان می شود **2**

ب - بهره گیری از گذشته برای حال و آینده: دامنه

شناخت و آگاهی تاریخی فقط به گذشته محدود نمی شود، بلکه به درک زمان حال و ترسیم مسیر آینده نیز کمک می کند؛ زیرا **1** رویدادهای تاریخی اگرچه در زمان معینی در گذشته به وقوع پیوسته اند، اما آثار و پیامدهای این رویدادها، گذشته، حال و آینده را به یکدیگر پیوند می دهد؛ برای مثال، نتایج و تأثیرات برخی حوادث عظیم تاریخی مانند تأسیس سلسله بزرگ هخامنشیان، جنگ های صلیبی، نهضت رنسانس، کشفیات جغرافیایی و انقلاب های بزرگ معاصر، فقط به زمان وقوع این حوادث محدود نبوده، بلکه دوران پس از آن حوادث را نیز به طرز چشمگیری متأثر کرده است **1** همچنین تحولی که پیامبران الهی یا شخصیت های مهم تاریخی همچون افلاطون، ارسطو، کورش، ابن سینا، شاه اسماعیل صفوی، ناپلئون، امیرکبیر و امام خمینی ایجاد کردند، نه تنها جوامع عصر خویش، بلکه نسل های بعدی

● اگر در تعطیلات نوروز به شیراز مسافرت کنید، انبوهی از گردشگران از اقوام مختلف ایرانی را مشاهده می کنید که علاوه بر زیارت بارگاه حضرت شاهچراغ، با افتخار، به بقایای کاخ های کورش، داریوش و خشایارشا هخامنشی در پاسارگاد و تخت جمشید می نگرند. چه چیزی، جز دلبستگی به میراث تاریخی و دینی می تواند این گونه موجب همدلی و همبستگی اقوام و گروه های مختلف شود؟

1. شناخت گذشته و مطالعه زندگی مردمان در زمان ها و مکان های دیگر چه کمکی به ما میکند
2. چه عاملی موجب شد تا ایرانیان نقش زیادی در حفظ هویت خود در طول تاریخ داشته باشند؟
3. چه عاملی موجب شد نیاکان ما در برابر هجوم خارجی دوام بیارند و مانع از فروپاشی فرهنگ و جامعه ایرانی شوند؟

○ تعدادی از ۷۳ گل‌مهرة متعلق به دوران ساسانیان که با پیگیری حقوقی دولت در سال ۱۳۹۴ به کشور بازگشت.

شناخت گذشته¹ و بررسی زندگی مردم در زمان ها و مکان‌های دیگر،² به ما کمک می‌کند که درک درستی از هویت و کیستی خود پیدا کنیم و بدانیم چگونه به جایگاهی که هم‌اکنون هستیم، رسیده‌ایم¹ (آگاهی تاریخی ایرانیان از گذشته خودشان (شامل زبان، فرهنگ، مذهب و دیگر جلوه‌های تمدنی ایرانی بودن)، نقش زیادی در حفظ هویت آنان در طول تاریخ داشته است² نیاکان ما به اتکای چنین آگاهی و دلبستگی به زبان و فرهنگ خویش، توانسته‌اند در برابر حوادث عظیمی همچون حمله اسکندر مقدونی و تهاجم ویرانگر مغولان و سایر هجوم‌های خارجی، دوام بیاورند و مانع فروپاشی جامعه و فرهنگ ایرانی شوند.)³

مطالعه و بررسی گذشته، همچنین ارزش و اهمیت میراث فرهنگی را به ما نشان می‌دهد و کمک می‌کند که میراث فرهنگی را بخشی از هویت و شناسنامه ملی خویش بدانیم و در حفظ و نگهداری آن بکوشیم.

فعالیت ۸

به تصویر بالا دقت کنید و بگویید چرا بازگرداندن اشیای تاریخی به کشور، مهم و ارزشمند است؟

پرسش‌های نمونه

- ۱ علم تاریخ را تعریف کنید.
- ۲ قلمرو و هدف علم تاریخ چیست؟
- ۳ تفاوت‌های تاریخ‌نگاری نوین را با وقایع‌نگاری توضیح دهید.
- ۴ منابع دست اول در پژوهش تاریخی، به چه منابعی گفته می‌شود؟
- ۵ تاریخ چگونه به فهم زمان حال و درک مسائل پیش روی انسان‌ها و جوامع کمک می‌کند؟
- ۶ تأثیر تاریخ را بر میهن‌دوستی و تقویت هویت ملی توضیح دهید.